

ERVARINGEN LIMBURG, NOORD-BRABANT EN ZEELAND

Ik heb mij de afgelopen maanden – sinds 1 mei 2012 – continu door politie, OM en coffeeshopgemeenten laten informeren over de door hen opgedane ervaringen met het aangescherpte coffeeshopbeleid in Limburg, Noord-Brabant en Zeeland en de operationele handhaving daarvan. Ook heb ik contact onderhouden met betreffende gemeenten in aangrenzende provincies om zicht te hebben op de mogelijke verschuivingseffecten. Daarnaast heb ik informatie opgevraagd bij de betrokken korpsbeheerders (over de inzet van de extra handhavingcapaciteit) en zijn er (ook recent) gesprekken gevoerd met de (regionale) driehoeken in de zuidelijke provincies.

De ervaringen van de coffeeshopgemeenten op hoofdlijnen

Drastische afname van het aantal drugstoeristen

Geconcludeerd kan worden dat de invoering van het ingezetenen criterium absoluut een succes is. Het aantal (buitenlandse) drugstoeristen en de daarmee gepaard gaande overlast is sterk afgenomen. Het beeld is dat in de provincie Limburg het aantal drugstoeristen met 80% tot 90% is gedaald (direct merkbaar ook door een afname van de verkeersoverlast). Ook in Noord-Brabant is de toestroom van drugstoeristen sterk verminderd en ook in Zeeland is er een zeer duidelijke afname van het aantal Belgische en Franse kentekens. Bij betrokken actoren heerst er dan ook tevredenheid over het ingezetenen criterium. Daarbij is het beeld dat het ingezetenen criterium door coffeeshophouders in het algemeen goed wordt nageleefd.

Het aantal inschrijvingen bij coffeeshops blijft achter

Met betrekking tot de eerste ervaringen van Limburg, Noord-Brabant en Zeeland met de handhaving van het besloten club criterium, is mij gebleken dat het aantal inschrijvingen van ingezetenen van Nederland zowel per coffeeshop als per gemeente sterk verschilt. Zo zijn er coffeeshops, die meer dan 2000 inschrijvingen hebben, terwijl andere coffeeshops nog nauwelijks over inschrijvingen beschikken. Overigens heeft er ook een aantal coffeeshops (o.a. in Maastricht en Venlo) op eigen initiatief hun deuren gesloten. Op basis van bestuurlijke informatie varieert het geregistreerde ledenaantal in Limburg-Noord tussen de 1000 en 2700 leden per coffeeshop en in Limburg-Zuid tussen de 500 en 1050 leden per coffeeshop. In Noord Brabant en Zeeland variëren de ledenaantallen per coffeeshop tussen de 400 (Tilburg) en 2400 (Vlissingen).

Hoewel sprake is van een gedifferentieerd beeld, kan enerzijds worden geconcludeerd dat het aantal inschrijvingen van coffeeshops langzaam toeneemt. Anderzijds zijn er signalen dat onder Nederlandse ingezetenen weerstand bestaat tegen het lidmaatschap van de coffeeshop, inclusief de bijbehorende registratie. De handhavingspraktijk levert het beeld op dat het overgrote deel van de klanten dat zich in het illegale circuit begeeft, ingezetene van Nederland is.

Toename overlast van illegale (straat)handel (met name in Limburg)

Mede in het verlengde van het voorgaande punt is er bij betrokken partners zorg over de illegale (straat)handel en de daarmee gepaard gaande overlast, met name in de coffeeshopgemeenten van de provincie Limburg. Alle Limburgse coffeeshopgemeenten constateren in meer of mindere mate een toename van een illegaal circuit in straathandel, drugspanden en wiettaxi's. De straathandel in Noord-Brabant lijkt in de regio Midden- en West-Brabant te zijn toegenomen. Door extra interventies is de zichtbare handel weliswaar afgenomen, maar er zijn nog wel meldingen. Voor de rest van Noord-Brabant en Zeeland is geen sprake van een zichtbare toename van de illegale (straat)handel. In alle gevallen wordt door politie en OM aangegeven dat de problematiek beheersbaar is.

Er is van meet af aan stevig en met succes gehandhaafd. Vanaf de periode van 1 mei tot begin oktober 2012 heeft de politie Limburg circa 750 interventies gepleegd bestaande uit aanhoudingen, waarschuwingen, politiesepots transacties en processen-verbaal. Het aantal interventies betreft niet alleen illegale straathandel, maar ook meegeteld zijn bijvoorbeeld drugstoeristen en aanhoudingen bij alcoholcontroles waarbij ook drugs wordt aangetroffen in het voertuig. In totaal gaat het hierbij om 570 verdachten. In Noord- Brabant zijn in Midden- en West-Brabant 177 interventies gepleegd, hetgeen heeft geresulteerd in 97 verdachten. In de regio Oost-Brabant gaat het om circa 100 aanhoudingen en in Zeeland zijn er 35 personen aangehouden, hetgeen heeft

geleid tot 15 verdachten.

Los van de geconstateerde toename in de illegale straathandel en de daarmee gepaard gaande overlast, is er zorg bij de betreffende actoren over de vermenging op de illegale markt van soft- en harddrugs, de kwaliteit van de cannabis die in het illegale circuit wordt verhandeld en de aanzuigende werking die de (straat)handel kan hebben op jongeren (koop en verkoop van softdrugs door enkele criminele (jeugd)groepen aan minderjarigen). In mindere mate gaat het hierbij om de "klassieke" drugsrunners¹. Op de autosnelwegen is de overlast van drugsrunners weliswaar afgenomen, de werkwijze van de runners is evenwel zichtbaarder geworden sinds 1 mei 2012. Mede ten gevolge van de drastische daling van het aantal (buitenlandse) bezoekers benaderen de drugsrunners hun (potentiële) klanten – ook ingezetenen van Nederland – actiever. Tot nu toe zijn er in 2012 in Limburg 27, waarvan 19 woonachtig in Rotterdam, als drugsrunner gedefinieerde verdachten geregistreerd. In Oost-Brabant – zo wordt gemeld – wordt geen drugsrunnersproblematiek waargenomen. Vanuit de regio Midden- en West-Brabant wordt aangegeven dat er geen significante verandering in de drugsrunnersproblematiek sinds 1 mei 2012 is waargenomen. Ook is de problematiek in dit deel van Noord-Brabant qua overlast en gevaarstelling niet vergelijkbaar met die in Limburg Zuid.

Verschuivingseffecten zijn verwaarloosbaar

Van een verschuivingdefect vanuit Limburg, Noord-Brabant en Zeeland onderling en naar de rest van het land is niet of nauwelijks gebleken. In de gemeente Nijmegen, is het aantal drugstoeristen beperkt toegenomen, zonder overlast en incidenten. Geconcludeerd kan dan ook worden dat de verschuivingseffecten verwaarloosbaar gebleken zijn.

Aanbevelingen op basis van de ervaringen

Op basis van de eerste ervaringen hebben de verschillende actoren diverse aanbevelingen gedaan die als volgt kunnen worden samengevat:

- Vasthouden aan het ingezetenen criterium, omdat het drugstoerisme en de daarmee gepaard gaande overlast sterk is afgenomen, evenals de daarmee gepaard gaande overlast. Voor wat betreft de handhaving van het ingezetenen criterium wordt door sommigen voorgesteld het uittreksel uit de Gemeentelijke Basisadministratie niet langer als bewijsmiddel te eisen.
- Loslaten van het beslotenclub criterium; met het loslaten van het beslotenclub criterium - en daarmee het loslaten van lidmaatschap, inschrijving en de registratie – zal een drempel voor ingezetenen van Nederland die zich nu op de illegale markt begeven, worden weggenomen, aldus de adviezen. Politie, OM en gemeenten verwachten bovendien dat controle van het maximum ledenaantal van 2000 relatief veel handhaving capaciteit vergt.
- Investeren in het nader analyseren van de illegale markt en een adequate aanpak daarvan.

¹ De drugsrunners zijn te definiëren als personen die buitenlandse drugstoeristen proberen te lokken naar hun drugspanden waar een transactie van harddrugs plaatsvindt.